

Yardım Toplama Kanun Tasarısına Yönelik Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)Görüş Metni¹

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı'nın 19 Nisan 2013'te internet sitesinden Yardım Toplama Kanunu Tasarısı ismi altında görüşe açtığı tasarı, esasında sadece Yardım Toplama Kanunu'na dair düzenlemeleri değil, aynı zamanda Dernekler Kanunu ve Medeni Kanun kapsamında bir dizi değişikliği, Sivil Toplum Konseyi, Sivil Toplum Kurulu kurulmasına dair hükümleri ve İçişleri Bakanlığı Teşkilat Kanunu'nda Sivil Toplum Kuruluşları Genel Müdürlüğü kurulmasına dair çok önemli düzenlemeleri de içermektedir. Medeni Kanun, Dernekler ve İçişleri Bakanlığı Teşkilat Kanunları'nda önerilen tüm değişiklikler, görüşe açılan Yardım Toplama Kanunu Tasarısı'nın içindeki "Diğer Hükümler" başlığı altında toplanmaktadır.

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı 19 Nisan 2013'te internet sitesinden Yardım Toplama Kanunu Tasarısı ismi altında bir Tasarı'yı görüşe açmıştır. Bu kanun taslağında; birbirinden farklı tüzel ve gerçek kişileri, konuları ve alanları ilgilendiren farklı kanun değişikliğinin tek bir paket halinde yapıyor olması ve bunun da Yardım Toplama Kanunu Tasarısı'nın içinde "Diğer Hükümler" başlığı altında düzenleniyor olması sorunludur. Taslak 2860 sayılı Yardım Toplama Kanununu tamamen değiştirmenin yanında; 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'da değişiklikler hedeflemektedir. Bu yönüyle temel kanun yapma usullerine aykırılık göstermektedir.

¹ 9 Mayıs 2013 tarihinde içinde Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV), Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği (STGM) ve Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)'nin içinde olduğu bir çalışma grubu tarafından Yardım Toplama Kanunu Tasarısı'na dair Çalışma Grubu İlk İnceleme Notları başlığıyla hazırlanan bir görüş metni STKlarla paylaşılmıştı. Bu ilk inceleme sonrasında Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV), Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA), Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği (STGM), İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV), KAOS Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği (KAOS GL), Uluslararası Af Örgütü gibi sivil toplum kuruluşlarının; Avrupa Kar Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi (ECNL) ve Türkiye'den akademisyenlerin ve hukuk uzmanlarının da görüş ve katkılarıyla aşağıdaki görüş metnini hazırlamıştır.

Öncelikli Talepler

- Her biri oldukça kapsamlı **ayrı kanunlarda değişiklik yapan düzenlemeler ayrı ayrı ele alınmalıdır;**
- Kanun tasarıları üzerinde çalışmak üzere **sivil toplum kuruluşlarının katılımı** sağlanmalı, temel ilke ve prensipler başta olmak üzere, hazırlanacak Kanun ve ilgili yönetmelikler de dâhil olma üzere **tüm konularda görüşleri alınmalı** ve bu çalışma gerçek anlamda katılımcılığı sağlamaya yetecek kadar **uzun bir sürece** yayılmalıdır;
- Görüşlerin toplanması için Dernekler Dairesi Başkanlığı'nca tanınmış olan ve 17 Mayıs'ta sona erecek olan süre **1 aydan az olmamak üzere uzatılmalıdır;**
- Sivil toplum kuruluşlarını doğrudan ilgilendiren böylesi kapsamlı bir mevzuat değişikliğine yönelik görüş isteniyor olduğu daha **yaygın bir şekilde duyurulmalı ve süreç şeffaf ve katılımcı bir şekilde yürütülmelidir;**
- Tasarı' ya verilen **görüşler şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılmalıdır.**

Tasarı' ya dair incelemede sorunlu görünen başlıca konu ve maddeler aşağıda sıralanmıştır.

Yardım Toplamaya İlişkin Düzenlemelerde Öne Çıkan Hususlar (Tasarı'nın 1-22. Maddeleri)

- *Öncelikle belirtmelidir ki uluslararası standartlara göre STK'ların kaynak geliştirme faaliyetleri örgütlenme özgürlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır ve bu hakkın kısıtlanması ancak Uluslararası Sivil ve Siyasi Haklar Konvansiyonu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından tanımlanan kıstaslara uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Avrupa Konseyi Tavsiye Kararları'nda (bölüm 6, sayfa: 57) belirtildiği üzere, STK'lar amaçlarını gerçekleştirmek için; kamu tarafından sağlanan doğrudan fon desteğinin yanısıra, gelirlerinden ve topladığı bağışlardan muaf tutulması; üye aidatları, bağışçılardan sağlanan nakdi ve aynı yardımlardan, kamudan ve uluslararası kuruluşlardan temin ettiği fonlardan, yatırımlardan elde ettiği gelirlerden, kira geliri, telif hakkı ve diğer ekonomik faaliyetlerinden sağladığı gelirlerden herhangi bir kesinti yapılmaması şeklinde desteklenmelidir. Bu çerçevede Yardım Toplama Kanunu'nun STK'ların kaynak geliştirme faaliyetlerini kolaylaştıracak, kişi ve kurumların bağış yapmasını teşvik edecek bir niyetle hazırlanması gerekmektedir. Oysa ki görüşe açılan: Kanun Tasarısı yardım toplama faaliyetlerini izne tabi tutarak özgürlükçü değil, **kısıtlayıcı ve yasaklayıcı** yaklaşımı sürdürmektedir.*

Yardım Toplama Kanunu genel anlamda yardım toplama faaliyetini kısıtlayan yaklaşımı sürdürmektedir. Böyle bir kanuna ihtiyaç olup olmadığının tartışılması gerekirken yeni bir Taslak Kanun metni hazırlanmış olması bu tartışmanın önünü tıkamaktadır. Dernekler mevzuatı, ceza hukuku ve medeni hukuk ilkeleri ve uluslararası insan hakları belgelerinde yer alan örgütlenme özgürlüğü ve ilgili hak ve özgürlüklere ilişkin standartlar dikkate alındığı takdirde bu kapsamdaki bir yardım toplama kanununa ihtiyaç kalmaması muhtemeldir.

Bu temel yaklaşım ve kapsam sorununa ek olarak Tasarı aşağıdaki sorunları da içermektedir:

- Dernekler ve vakıflar arasında ayırım yaratarak **eşitlik ilkesini** bozmaktadır.
 - Vergi Muafiyetine Sahip Vakıflar/Kamu Yararı Statüsüne Sahip Derneklere bildirim usulü gibi özel bazı düzenlemeler yapılması zaten varlığı tartışmalı bu statüleri daha da özel ve eşitsizlik yaratan bir hale getirmekte ve bu statülere sahip olan ve olmayan kuruluşlar arasında **ayrımcılık** yapmaktadır.
 - Madde 2: İbadethane yaptırma ve yaşatma amacıyla kurulan dernek veya vakıfların kanun kapsamı dışında tutulması, hukuki statü olarak ibadethane sayılmayan ibadethaneleri (örneğin cemevleri) dışarıda bırakmakta düzenleme tüm ibadethaneleri kapsayacak dahi olsa

dernekler ve vakıflar arasında faaliyet amaçları açısından hiyerarşik bir ilişki yaratmaktadır ve bu düzenleme **eşitlik ilkesine** açıkça aykırıdır. Üstüne üstlük Tasarı'daki bu madde ilkesel olarak sorunlu olduğu kadar kendi içinde de çelişkilidir, zira Tasarı'da bir yandan "belirli bir ibadethaneyi yaptırma" amacıyla faaliyet gösteren derneklerin de muaf tutulacağı belirtilmekte bir yandan da muafiyetin "o ibadethanenin sınırları içinde" gerçekleşecek yardım toplama faaliyetleri için olduğu belirtilmektedir. Henüz var olmayan bir ibadethanenin sınırlarının nasıl belirleneceği konusu çok sorundur.

Yardım toplamanın izin ve bildirim olarak iki farklı usule bağlı olması yerine sadece bildirim tabi olması daha yerinde bir düzenleme olacaktır. Sivil toplum kuruluşları açısından eşitliği bozan bir durumun ortadan kaldırılması için Taslak'ın bu şekilde düzeltilmesi gerekmektedir. Ayrıca izin alınmasındaki amacın toplanan paraların suistimalini engellemek olduğu söylenemez zira bir suç söz konusu ise gerekli düzenlemeler Ceza Kanunu ve diğer kanunlarda yer almaktadır.

- Madde 2: Kullanılan ifadeler bağış ve yardımın farklı şeyler olduğu yanlışlığı yaratmaktadır. İkisi de aynı şey olduğu gibi yukarıdaki kriterlere göre ayırım yapmak yerinde değildir. Ayrıca talep ve amaca uygunluk kavramlarının içeriğinin nasıl doldurulacağı belirsizdir. Bağışçı kişi dilediği kişi ve kuruma talep olsun olmasın belli bir amaca yönelik olsun olmasın bağış yapabilmelidir. Bağışların talep edilip edilmeme ve belli bir amaca uygun olup olmama kriterlerine göre farklı usullere tabi olması kısıtlayıcıdır. Bağışçı kişiye desteklemek istediği kişi ve kurumla ilgili özgürlük tanınmalıdır. Bağışçıların suistimal edilmesinin önüne geçilmesi amacıyla böyle bir düzenleme yapıldığı söylenemez zira dolandırıcılık, zimmet gibi durumlar için zaten gerekli hukuki düzenlemeler mevcuttur. Yardımların kullanımında mülkiyet hakkının dayanaksız şekilde sınırlandırılmasından vazgeçilmelidir. Bağışların talep edilmeme ve belli bir amaca uygun olmama kriterlerine göre farklı usullere tabi olması **bağışçıların özgürlüğünü** kısıtlamaktadır. Bağışçı kişiye desteklemek istediği kişi ve kurumla ilgili özgürlük tanınmalıdır.
- Günümüzde yardım toplama faaliyetleri farklı şekillerde yapılmakta ve bunun önemli bir bölümünü bilişim araçları ile yapılan faaliyetler oluşturmaktadır. Bilişim araçları ile yardım toplama, özellikle internet üzerinden kredi kartı ile yapılan bağışların, yardım toplama faaliyeti olarak algılanarak izne bağlı tutulması yanlış bir uygulama olmanın ötesinde bağışçının işini zorlaştırması bakımından da sakıncalıdır. Bu tür faaliyetler belirli bir süre ile sınırlandırılmayacakları için Tasarı kapsamındaki gibi bir proje olarak belirlenmesi mümkün değildir. Düzenleme Tasarı'dan çıkarılmalıdır.
- Benzer şekilde uygulamada mal ve hizmetlerin satış bedeli üzerinden yapılacak yardım toplama faaliyetleri sürdürülmektedir. Bu konuda başvuru yapan birçok kuruluşun ticari faaliyetleri teşvik ettikleri gerekçesiyle izin alamadıkları bilinmektedir. Mal ve hizmet bedeli üzerinden toplanan bağışlar, ürünün üzerinde açıkça yazılmak/belirtmek suretiyle, teşvik edilmesi gereken ve dünyada gittikçe daha sıklıkta kullanılan bağış faaliyetleridir. Taslak kapsamından çıkarılması gerekmektedir.

- Yardımda bulunanların kimlik, yardım nevi ve miktarının paylaşılacağı yetkili makamlar tanımlar maddesinden anlaşıldığı üzere valilik ve kaymakamlıklardır. Bu hususların ancak bir suç söz konusu ise yargı makamlarıyla paylaşılmasına izin verilmelidir. Valilik ve kaymakamlıklarla bu bilgilerin paylaşılmasındaki amaç yardımın denetlenmesi ise bu bilgileri hangi şartlarda ve ne kadarının vali ve kaymakamlıklar ile paylaşılacağı açık şekilde düzenlenmeli ve bu düzenleme **özel hayatın gizliliğini ilkesine** aykırılık oluşturmamalıdır.
- Yardım toplama faaliyetinin sonuç raporunun faaliyetin süresinin sona ermesinden en geç on beş gün içinde yetkili makama teslim etmesi zorunlu kılınmıştır. Bu sürenin uzatılması gerekmektedir. Aslında derneklerin ve vakıfların yaptıkları faaliyetler zaten denetime açık olduğu için yardım toplama faaliyetlerinin ilave bir denetime tabi tutulması yeni bir bürokratik külfet oluşturmaktadır ve aşırı denetim yaratarak STK işlerini zorlaştırmaktadır. Bu tür düzenlemeler dernek/vakıf beyannameleri ile rahatlıkla takip edilebilmektedir.
- Yardım toplama faaliyeti ile elde edilen brüt gelirin %1'nin İçişleri Bakanlığı Derneklere Yardım Bütçesi'ne aktarılması yardım toplamanın özüne aykırı bir uygulamadır. Bu bir yandan **bağışçuların iradelerinin** yok sayılması anlamına gelirken öte yandan adeta bir **doğrudan vergilendirme** aracı olarak işlev görecektir.
Bunun yanında; sivil toplumun gelişmesine yönelik devlet fonlarının düzenlenmesi talep edilirken yardım paralarının bir bölümünün bile olsa İçişleri Bakanlığı bütçesine kaydedilmesi yanlış bir uygulamadır. 15.Madde'de öngörülen bu uygulama hangi kıstaslarla hangi derneklere yardım sağlanacağını da belirtmemektedir. Ek olarak; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine göre gerçek ve tüzel kişiler sahip olduğu varlıklarla ilgili harcama ve bağış gibi kararların kendi tasarruflarında olduğunu vurgulamaktadır. Düzenleme bu haliyle bu sözleşmeye aykırılık teşkil etmektedir. Bu nedenlerle düzenleme Taslak'tan çıkarılmalıdır.
- Taslak idareye fazlasıyla takdir yetkisi tanıyan birçok hükmü sürdürmekte hatta kapsamını artırmaktadır. "İşin önemi, yardım toplama faaliyetine gireceklerin yeterlilikleri, yapılacak hizmetin amaca ve kamu yararına uygunluğu, yardım toplama faaliyetinin başarıya ulaşip ulaşamayacağı, yardım toplama yerinin ve süresinin" yetkili makamlar tarafından belirlenmesi **tüzel kişilerin özerkliğini ve iradesini** yok saymakta ve ihlal etmektedir. STK'ların yardım toplama faaliyetleri için belirttikleri amaçların önemini ve STK'ların bu konudaki yeterliliklerini ölçmek kamu kurumlarının görevi değildir, olmamalıdır. Bu maddenin geniş şekilde yorumlanması oldukça kolay görünmekte ve uygulamada kamu idaresinin "gerekli görülen diğer konular" gibi belli bir gerekçeye dayanmadan karar vermesine yol açabileceği düşünülmektedir. Valilik ve kaymakamlık lehine oluşturulan bu sınırsız hiyerarşi ve getirdiği güç, yardım toplamanın tümünden ortadan kaldırılmasına kadar varabilecek boyuttadır.
Zira derneklerin, (genel olarak tüm sivil toplum kuruluşlarının) ilgili kanunlarda belirtildiği üzere "kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere" faaliyet yürüttüklerini düşünüldüğünde, tamamının bir kamu yararı götüğü rahatlıkla söylenebilir.

- Tasarı'nın 14. Maddesinde gerekli görülen hallerde yardım toplama faaliyetlerinin İçişleri Bakanlığı tarafından da denetlenmesi öngörülmektedir. "Gerekli görülen hallerde" gibi muğlak bir ifade ile faaliyetin her aşamasında rapor istenebilmesini, kamu düzeni ve amaca aykırılığa dayanılarak faaliyetlerin durdurulabilmesini veya iptal edilebilmesini öngören düzenlemeler değiştirilmelidir. Bu yaklaşım yardım toplanmasını ve yardım toplayacakların işini zorlaştırmaktan başka bir sonuç doğurmayacaktır.
- Taslak'ta yardım toplama faaliyetinden sorumlu bir "Sorumlu Kurul" kurulması belirtilmiştir. Herhangi bir gerçek ya da tüzel kişiliğin zaten yürürlükteki kanunlara (Medeni Kanun, Dernekler Kanunu vb.) uygun hareket etmesi gerekliliği düşünülecek olduğunda özel olarak bir kurul oluşturmanın yeni bir bürokratik külfetin dışında herhangi bir yeni yararının olmadığı açıktır. Bu nedenle sorumlu kurul ile ilgili bölümün tamamen kaldırılması önerilmektedir.
- Yardım toplama suç oluşturuyorsa veya toplanan yardımın değerlendirilmesi aşamasında suç işlenmişse Ceza Kanunu'nda bu yönde düzenlemeler zaten bulunmaktadır. Buna ek olarak belirlenen idari para cezalarının toplanan yardım meblağına bakılmaksızın belirlenmiş olması yerinde değildir.

Dernekler Kanunu ve Medeni Kanun'da öngörülen değişikliklere ilişkin hususlar (Tasarının 23. Maddesi-Ek Madde 1)

Öncelikle belirtilmesi gerekir ki, Avrupa Konseyi'nin de işaret ettiği gibi, kayıt olma zorunluluğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11.Maddesinin ihlal edilmesi anlamına gelmektedir. Bu madde, örgütlenme özgürlüğünün korunmasını garanti altına alırken, Sözleşme'de belirtilen koşullar² dışında devletlerin başka kısıtlamalar getiremeyeceğine hükmeder. Dolayısıyla, vergi muafiyeti gibi özel statülere sahip olunması veya kamu finansmanı kullanılması gibi durumlar dışında derneklerin kayıt olmaları kendi inisiyatiflerine bırakılmalıdır. Zira Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin kısıtlama koşulları olarak belirlediği koşulların ihlali durumunda devletler diğer mevcut kanunlarla (Türk Ceza Kanunu, vb.) suçun cezasının yerini bulmasını sağlayacaktır. Bu noktadan hareketle görüşe açılan Tasarı'ya dair şunu söylemek mümkündür: Her ne kadar Tasarı dernek kurmak için gerekli kişi sayısını ve üst kuruluş oluşturmak için gerekli kuruluş sayısını düşürse de hala tüm derneklerin kayıt olma zorunluluğunda olması yaklaşımını sürdürmektedir.

Tasarı'ya dair bu temel itiraz dışında aşağıdaki hususlardan bahsetmek mümkündür: Tasarı 23.maddede yaptığı düzenlemelerle yabancı kişilerin dernek üyesi olmasına dair şartları hafifletmek, kamu yararı statüsünün verilmesini Bakanlar Kurulu'ndan İçişleri Bakanlığı'na almak, dernek tüzüğünde yer alması gereken konuları azaltmak gibi çok sayıda uygulamaya ilişkin mevzuat düzenlemesinin bir arada sağlanması amaçlamıştır. Bu düzenlemeler genel olarak olumlu olmakla birlikte, kimi tanımlardaki muğlak ifadeler nedeniyle uygulamayı zorlaştırıcı sonuçlar da doğurabilir. Bu doğrultuda tasarı metnindeki 23. Madde kapsamında önerilen değişikliklerin katılımcı bir şekilde kapsamlı bir değerlendirmesinin yapılması, uygulama sorunlarına cevap verecek ve derneklerin özerkliğini genişletecek nitelikte geliştirilmesi uygun olacaktır.

- Kanun Tasarısı, **derneklerin özerkliğine müdahale** sayılacak şekilde derneklerin yıllık toplam personel giderleri, aylık ücret ve huzur haklarını, yolluk ve harcırah ve benzeri ödemelerine sınırlar getirmektedir. Kar amacı

² ...ulusal güvenliğinin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın korunması, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması...

güden tüzel kişilere getirilmeyen sınırlamalar tüm dernekler için getirilmekte ve dernekler bir nevi kamu kurumu statüsüne getirilmektedir. Çeşitli ülkelerde kamu fonlarından yararlanan veya vergi muafiyetlerine sahip olan sivil toplum kuruluşlarına yönelik getirilmiş olan kimi benzer kısıtlamalar mevcuttur fakat bu Tasarı'nın öngördüğü şekilde tüm dernekleri içeren bir kısıtlama derneklerin iradesine ve özerkliğine saygı ilkesine aykırıdır.

- Tasarı derneklerin kısa adlarının nasıl olması ve ne şekilde kullanılması gerektiğini de **sınırlayıcı** yeni bir düzenleme öngörmektedir ve bu derneklerin özerkliğine müdahale niteliği taşımaktadır.
- Kanun Tasarısı, derneklerin eklentilerini tanımlayarak, derneklere yönelik **denetimlerin kapsama alanını genişletmektedir**. Benzer düzenlemeler tanımlayan 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun ilgili maddeleri Mahkeme kararı ile iptal edilmiştir.
- Taslak Dernekler Kanunu'nda belirlenen cezaların bir kısmının miktarlarında azalma sağlanmasını öngörmüş olmakla birlikte, kanuna **yeni ceza tanım ve hükümleri** tanımlayarak **yasakçı ve cezalandırıcı yapısını** sürdürmektedir. Örgütlenme özgürlüğü çerçevesinde düzenlemeler yapan bir kanunda ceza hükümleri bulunmamalıdır.
- Platform tanımına eklenen kamu yararına uygun olmak benzeri ifadeler Tasarı'da sıklıkla yer almakta ve **yoruma açık ve kısıtlayıcı bir nitelik** taşımaktadır. Platformlar için getirilen "kazanç paylaşma dışında, kamu yararına uygun olarak, kanunlarla yasaklanmayan alanlarda" ifadesi çıkarılarak idareye bu alanda bu derece ucu açık bir sınırlama getirme yetkisi verilmemelidir. Söz konusu ifade oldukça muğlaktır ve kısıtlayıcı biçimde uygulanması mümkün gözükmemektedir. Platformların örgütlenme özgürlüğü alanında belirli güvencelerden yararlanabilmesi için yalnızca geçici nitelikli değil, sürekli nitelikli ve tüzel kişiliğe haiz kuruluşlar olarak tanınması ve Dernekler Kanunu'nda bu yönde bir değişiklik yapılması gerekmektedir.
- Tasarıyla Türk Medeni Kanunu'nun 73. maddesinde değişiklik yapılmakta ve tüm üyelere genel kurula katılma hakkı tanınarak üyelik kriterlerine kısıtlama getirilmesi bu konuda herhangi bir istisna getirilmeyerek engellenmektedir. Genel kurula katılım kurallarının derneklerin kendileri tarafından belirlenmesi ve tüzüklerinde belirtilmesi tüzel kişiler olarak derneklerin iradelerinde olmalıdır.
- Dernekler Kanunu'nun 17. maddesinde yapılan değişiklik ile Türk Medeni Kanunu'nun 60. maddesinde yer alan dernek tüzüğü ile ilgili düzenlemelere paralel olarak derneğin kuruluşundan sonraki dönemde dernek tüzüğü ile ilgili kanuna aykırılık veya noksanlıklarda bunların giderilmesi yükümlülüğü getirilmiştir. Belirtilen durumun giderilmemesi halinde derneğin kapatılabileceği ifade edilmiştir. Burada belirtilen "makul süre" oldukça muğlaktır ve sürenin belirlenmesi mülki idare amirlerine bırakılmıştır. Makul süre ölçütünün kanunda somutlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca kanunda belirtilen durumla ilgili kademeli bir yaptırım düzeni öngörülmemiştir ve makul sürenin ardından derneğin kapatılabileceği düzenlenmiştir. Bu durum orantılılık ilkesi ile bağdaşmamaktadır ve kanunda öncelikle para cezası uygulanmasını içeren kademeli bir yaptırım uygulamasına yer verilmesi daha uygun olacaktır.

- Kamu yararı statüsüne ilişkin olarak Dernekler Kanunu'nun 27. maddesinin ilk fıkrasında yer alan "derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek üzere giriştiği faaliyetin topluma yararlı sonuçlar verecek nitelikte ve ölçüde olması" ölçütünde Tasarı'da herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Bu ölçüt kamu yararı statüsü kazanılmasında idareye oldukça geniş bir takdir yetkisi vermektedir ve kriterlerin somut olarak tanımlanması gerekmektedir.

Dernekler Kanunu'nda Yeni Hükümler ve İçişleri Teşkilat ve Görevlerine dair Değişikliklere İlişkin Hususlar (Tasarıdaki Ek Madde 2 - Geçici Madde 10)

Tasarı ile Sivil Toplum Kuruluşlarını yakından ilgilendiren üç yeni yapı oluşturulması öngörülmektedir.

- Sivil Toplum Kuruluşları Genel Müdürlüğü kurularak Dernekler Dairesi'nin görevlerinin yeniden düzenlenmesini öngören düzenlemeler yapılırken Müdürlük'ün görev alanına girmesi öngörülen dernekler, vakıflar, sendikalar, siyasi partiler, vakıf ve sendikaların üst kuruluşlarının da dâhil olacağı katılımcı bir görüş süreci yürütülmemiştir. Bu önemli düzenlemelerin katılımcı bir şekilde tüm ilgili kuruluşların katılımıyla hazırlanması gerekmektedir. Sivil Toplum Konseyi'nin kamu ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ile kurulacağı bilgisi dışında Konsey'in yapısına, kamu kuruluşlarının hangileri olduğuna, sivil toplum temsilcilerinin nasıl belirleneceğine dair hiçbir detay Tasarı'da yer almamakta ve yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir. Sivil Toplum Konseyi ve Sivil Toplum Kurulu'nun oluşumu, görev ve yetkileri ile ilgili konuların yürütmenin düzenleyici işlemleri ile değil kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Bu kurumların STK'larla istişare edilerek görev tanımlarının ve içinde yer alacak üyelerin detaylıca kanunda belirtilmesi gerektiğine inanılmaktadır. Buna ek olarak, Sivil Toplum Kurulu üyesi olacak sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile kamu kuruluşu temsilcileri (ve Bakan tarafından atanacak uzmanlar) arasında da sayıca eşitsiz bir durum söz konusudur. Kanun'da yapılacak düzenlemede STK'ların söz konusu organlarda daha etkin ve etkili hale getirilmesi ve çeşitliliğin ön planda tutulması daha olumlu olacaktır.
- Tasarıyla kurulması hedeflenen Sivil Toplum Kuruluşları Genel Müdürlüğü'ne derneklerin istemi üzerine **toplantılarında derneklere rehberlik** etme görevi verilmektedir. Bu uygulama, rehberlerden yararlanan ve yararlanmayan STK ayırımına sebep olacağı ve rehberlerden faydalanmayan STK'ların kamu kuruluşlarıyla işbirliği yapmasının önünde engel olacağına dair endişeler oluşturmaktadır. Ayrıca zaten finansal olarak zor şartlarda ayakta kalmayan STK'lardan bu hizmetin karşılığı ücret talep etmek STK'ların kaynak geliştirmesini desteklemek ilkesiyle çelişmektedir.
- Başta Avrupa olmak üzere Dünya'da sivil toplum kuruluşlarının gelişimi için elverişli ortamın yaratılması benzeri amaçlar taşıyan Sivil Toplum Konseyi veya Kurulu benzeri mekanizmalar ve kurumlar temelde güvenlik, asayiş ve emniyetten sorumlu Bakanlıkların altında kurulmamışlardır. Tasarı'da kurulması öngörülen bu yapıların İçişleri Bakanlığı altında çalışması uluslararası iyi örneklerle aykırılık teşkil etmektedir.